

MAGAZINE VOOR DE KWALITEITSBEWUSTE VEEHOUDER
uitgave 2015/1 • Nederland

ZAAD & VOER

MAGAZINE

**Hoeveel produceert
uw grond?**

 BARENBRUG

Benen op de grond

Nog vóór het melkquotum definitief is afgeschaft, zijn we al met beide benen op de grond gezet: een handelscrisis met Rusland, wereldwijd een hoge zuivelproductie en een wat mindere afname van zuivelproducten, laat de melkprijs van de zolder in de kelder belanden. Een paar jaar geleden werden we hiervoor al gewaarschuwd: op een vrije zuivelmarkt zullen de prijzen volatieler zijn.

De sterk gedaalde melkprijs doet ons beseffen dat we vooral naar de lange termijn moeten kijken. Als het gaat om beslissingen of investeringen moeten we ons niet laten leiden door onderbuikgevoel of de stand van de rekeningcourant. Nee, steeds meer komt het aan op de ondernemersvisie van een melkveehouder. Een goede visie die ook nog consequent wordt opgevolgd en juist wordt uitgevoerd, zal tot het meeste succes leiden.

Die langetermijnvisie kunnen we ook voor het graslandbeheer opstellen. Nu de KringloopWijzer als verplicht instrument geldt om onze belasting op het milieu te verminderen, moeten we keuzes maken die ook over vijf of tien jaar nog hout snijden. De grond waarop de productie plaatsvindt gaat hierbij een enorme belangrijke plaats innemen. Als we de bodem in een optimale conditie weten te brengen, en te houden, zullen we beloofd worden met een maximale ruwopbrengst bij een minimale milieubelasting.

Natuurlijk helpen wij u hierbij door goede rassen te ontwikkelen die aansluiten bij de nieuwe werkelijkheid waarin we zijn beland. Om tot het optimale resultaat te komen zijn er ook veel praktische zaken van belang als het gaat om grondbewerking en ruwvoerwinning. Daarover leest u meer in deze uitgave van Zaad&Voer. Ik wens u veel leesplezier.

Bastiaan Barenbrug

Weinig inzicht in opbrengst duurste productiemiddel

Hoeveel kg ruwvoer produceert uw grond?

“We weten alle productiegegevens van een koe, maar niet van de grond. Best vreemd voor een productiemiddel dat ongeveer 50.000 euro per hectare kost.” Productmanager Edward Ensing van Barenbrug pleit voor meer inzicht in de opbrengstcapaciteit van de bodem en daarna voor gerichte maatregelen om de ruwvoerproductie te verhogen.

10.216 kg melk, 4,16 procent vet en 3,48 procent eiwit in 318 dagen lactatie. Wat een individuele koe produceert, kan een melkveehouder exact oplepelen. Maar hoeveel ruwvoer er van een perceel gras komt, kan hij moeilijker aangeven, terwijl het wel een productiemiddel betreft dat een waarde vertegenwoordigt van gemiddeld 50.000 euro. Volgens Edward Ensing is het echter een kwestie van tijd dat een melkveehouder ook de pH-waarde, het organischestofgehalte en de drogestofopbrengst van een perceel paraat heeft. “Met de invoering van de KringloopWijzer gaat een veehouder meer inzicht krijgen in wat zijn percelen presteren. Meer inzicht leidt op termijn tot een betere benutting van mineralen en een hogere ruwvoerproductie.”

Mestonderzoek vóór uitrijden

Er is nog een wereld te winnen wat betreft het rendement op het productiemiddel grond, weet Ensing. De stikstofbenutting van de bodem loopt tussen bedrijven uiteen van 40 tot 70 procent. Diegenen die nu al 70 procent halen, weten exact hoeveel mineralen er in de mest zitten en passen de hoeveelheid mest aan op de productiecapaciteit van een perceel. Zo worden de mineralen beter benut en vermindert de uitspoeling naar het grondwater. Ensing: “Veehouders die de rundveemest niet laten onderzoeken, maar uitgaan van forfaitaire normen, maken een foutmarge van gemiddeld 50 procent. Laat de mest vóór het uitrijden dus altijd onderzoeken.”

Om daarna de meshoeveelheid aan te passen aan de productiecapaciteit van de bodem, zal een melkveehouder eerst inzicht moeten krijgen in de opbrengst van een perceel. Dit kan eenvoudig door wegers op kiepers te monteren. Verschillende loonwerkers leveren deze dienst al. Ook doorstroommeters op hakselaars geven dit inzicht. Sommige systemen laten zelfs met kleuren zien wat de opbrengstverschillen zijn binnen een perceel. Ook een graslandhoogtemeter geeft een goed inzicht in de opbrengst van een perceel.

Zorg voor een losse bodem

Is de productie onder de maat dan kan een veehouder maatregelen nemen om de opbrengst te verhogen. Naast een goede pH (5,3 tot 5,5 voor zand en 6,5 voor klei), een organischestofgehalte hoger dan 4 procent en een optimale mineralenhuishouding, is de losheid van de bodem een belangrijk aspect. De wortels van gras groeien nagenoeg niet bij een weerstand van meer dan 2 bar. “Wortels die diep groeien, zijn een must binnen het nieuwe mestbeleid”, zegt Ensing. Alleen met een diepe beworteling is volgens hem de mineralenvastlegging in gras maximaal. “Want zijn het niet de bovenste wortels die de mineralen opnemen, dan zijn het wel de diepe wortels.”

Het goed loswerken van de bodem bij graslandvernieuwing is noodzakelijk om een verdicht perceel weer in de juiste conditie te krijgen. Belangrijk daarbij is dat alle werkzaamheden op het land – zowel tijdens de graslandvernieuwing als later in de gebruiksfase – plaatsvinden op een moment dat de bodem daar geen negatieve gevolgen van ondervindt. “Dat je gebruik maakt van machines die niet te zwaar zijn met de juiste banden en een lage bandenspanning, is natuurlijk logisch.” Naast het feit dat wortels diep de grond in gaan, zorgt een voldoende losse bodem ook voor een goede capillaire werking waardoor zowel de watertoevoer bij droog weer – van beneden naar boven – als de waterafvoer bij zeer nat weer – van boven naar beneden – altijd optimaal verloopt en de groeicondities voor gras ideaal zijn.

Hoeveelheid mest aanpassen

Neemt de ruwvoerproductie van een perceel niet noemenswaardig toe ondanks een bodemverbetering, dan hoeft er ook niet meer mest op dit perceel, adviseert productmanager Edward Ensing van Barenbrug. “Goed met mineralen omgaan, betekent dat je de hoeveelheid mineralen aanwendt op een perceel waarvan je verwacht dat de meeste mineralen weer terugkomen in het ruwvoer. Pas de hoeveelheid mest dus aan, aan de productiecapaciteit van het perceel.” De KringloopWijzer geeft veehouders inzicht in het totale mineralenmanagement.

Gebruik de beste genetica

Als de bodemomstandigheden zijn verbeterd, kan een melkveehouder met goede genetica de ruwvoeropbrengst verder verhogen. De topassen Barimero en Dromara (beide Engels raaigras) zijn in verschillende GreenSpirit-mengsels verwerkt en gaan efficiënt om met zonlicht, water en mineralen. Deze rassen zorgen voor veel opbrengst in het blad waar koeien goed van produceren. Veehouders die een nog grotere stap willen maken in opbrengstverhoging kunnen kiezen voor GreenSpirit•Structuur met NutriFibre. Aan de basis van dit mengsel staat zachtbladig rietzwenkgras. In jaar twee tot jaar tien na inzaai geeft dit mengsel 30 procent meer opbrengst per jaar. Een van de opmerkelijke kenmerken van NutriFibre is de diepe beworteling tot 105 cm. Andere mengsels die een flinke productiestijging laten zien zijn GreenSpirit•2-jarig Productiegras (+18% ds/jaar) en GreenSpirit•3-jarig Productiegras (+12% ds/jaar).

Jaap Gielen, specialist melkveehouderij bij Countus

'Melkveehouders met hoogste ruwvoerproductie draaien financieel het beste'

Kopgroep en peloton. Het zijn twee woorden die Jaap Gielen, specialist melkveehouderij bij accountantskantoor Countus, regelmatig gebruikt als hij praat over het financieel rendement van een melkveebedrijf. Melkveehouders met een hoge ruwvoerproductie zitten in de kopgroep. Voor de overige rest het peloton.

Hoe belangrijk is een goede ruwvoerproductie?

"Aan een goede ruwvoerproductie hangt een financieel voordeel: wat je zelf hebt, hoef je niet aan te kopen. De aandacht voor ruwvoerproductie krijgt een extra impuls nu de nieuwe wetgeving - met de KringloopWijzer - veehouders stimuleert om efficiënt met mineralen om te gaan."

Is het economisch belang van een goede ruwvoerproductie er niet altijd al geweest?

"Jazeker. Melkveehouders met de hoogste ruwvoerproductie per hectare zitten altijd al in de kopgroep als het gaat om het rendement per liter melk. Veehouders met een lagere ruwvoerproductie, zitten in het peloton. Maar een hoge ruwvoerproductie per hectare is nu belangrijker dan voorheen, omdat melkveehouders meer fosfaat op hun grond mogen brengen, en daardoor meer koelen per hectare mogen houden. De nieuwe wetgeving biedt deze mogelijk op dit moment al en het is de verwachting dat de wetgeving in de toekomst nog bedrijfsspecifieker wordt. Melkveehouders kunnen dus de plaatsingsruimte voor mineralen op hun bedrijf vergroten door meer ruwvoer per hectare te telen."

Hoeveel kan de ruwvoerproductie per hectare nog omhoog?

"Binnen het opgerichte Ruwvoerplatform, waar Barenbrug één van de initiatiefnemers van is, is aangetoond dat onder de huidige praktijkopbrengsten de ruwvoeropbrengst met gemiddeld met 20 procent omhoog kan. Een Nederlandse melkveehouder haalt ongeveer 10,5 ton droge stof gras en 14,5 ton droge stof mais per hectare. Afhankelijk van grondsoort en vochtvoorziening kan dit omhoog naar 12 tot 14 ton droge stof gras en 16 tot 18 ton droge stof mais. Nog meer is ook mogelijk op de vruchtbare grondsoorten, maar dan is meer bemestingsruimte noodzakelijk. Ook het seizoen speelt een rol: afgelopen jaar - met een vroeg voorjaar en een mooi najaar - hebben individuele veehouders binnen ons klantenbestand zelfs opbrengsten van 16 ton droge stof gras per hectare gerealiseerd."

Wat is het verschil in voerkosten tussen goede en minder goede bedrijven?

"De 25 procent beste bedrijven hebben 4 cent lagere ruwvoer- en krachtvoerkosten per kg geleverde melk dan de 25 procent slechtste bedrijven. Dit verschil is zowel waarneembaar bij intensieve als minder intensieve bedrijven. Melkveehouders kijken bij het beoordelen van de voerkosten vaak naar de prijs van het krachtvoer. Maar de prijsvariatie tussen mengvoerb企业 is veel minder groot dan de variatie in gerealiseerde opbrengst ruwvoer per hectare. Daar is dus nog veel te verbeteren."

En wat is het verschil in toegerekende productiekosten bij een lage en hoge ruwvoerproductie?

"Bedrijven die 7 ton droge stof per hectare halen, zitten gemiddeld op 12 cent toegerekende kosten per kg droge stof. Als ze de ruwvoerproductie weten te verhogen naar 15 ton per hectare, dan dalen de toegerekende kosten naar 6 cent per kg."

"Het vakmanschap op het onderdeel bodembeheer en graslandmanagement wordt steeds belangrijker."

Dat is een halvering van de productiekosten! Dat klinkt veel meer dan uw formulering 'de kopgroep en het peloton'.

"Ja, dat klopt maar het is niet wezenlijk anders dan vroeger. We leggen er nu wel meer de nadruk op. Vroeger konden we slecht graslandmanagement corrigeren met een extra mestgift. Dat kan niet meer. Het vakmanschap op het onderdeel bodembeheer en graslandmanagement wordt steeds belangrijker. De efficiëntiewedloop waarin de melkveehouderij zich bevindt, komt in een andere fase: het benutten van de factor grond wordt steeds belangrijker."

Wat zijn de verschillen in mineralenbenutting van de grond?

"De verschillen zijn erg groot. Als je kijkt naar de stikstofbenutting in de bodem dan

varieert dit in Nederland van 40 procent tot 70 procent. De ene melkveehouder weet dus bijna de dubbele hoeveelheid stikstof te benutten ten opzichte van de andere. Dat verschil is extreem groot. Hier moeten veehouders zich op richten. De stikstofbenutting in de koe heeft de gemiddelde melkveehouder op orde. Verbeteringen hebben een marginaal effect. Leg dus de focus vooral op het verbeteren van de mineralenbenutting in de bodem."

Wat moet een veehouder doen om de mineralenbenutting te verbeteren?

"Maak inzichtelijk wat de ruwvoerproductie is per perceel en vergelijk dit met collega's binnen een studiegroep of binnen de KringloopWijzer. Loonwerkers spelen hier ook al op in door kiepers uit te rusten met een meetinrichting en hakselaars te voorzien van een doorstroommeter. Zit er veel verschil tussen de percelen? Verdeel ze dan tussen laag en hoog productief en breng de mineralen naar die percelen die de mestgift daadwerkelijk omzetten in ruwvoer. We stappen af van een standaardbesteding van bijvoorbeeld 30 kuub per hectare. We gaan naar een gedifferentieerde mesttoediening. Vergelijk het met een koe. Een koe die 12.000 liter produceert voer je anders dan een koe die maar 8.000 liter produceert. Met deze filosofie moet een melkveehouder ook de beperkte bemestingsruimte tot rendement gaan brengen. Dit betekent dat er per perceel beslissingen genomen moeten worden."

10 tips voor meer ruwvoer

Het Ruwvoerplatform heeft een agenda opgesteld met verbeterpunten voor de teelt van ruwvoer. Met eenvoudige maatregelen kunnen bedrijven een hogere gras- en maïsoopbrengst realiseren. Het bekalken van de bodem voor een juiste pH, het analyseren van drijfmest vóór uitrijden en het verhogen van het organischestofgehalte via wisselteelt staan bovenaan. De volledige top 10 is te lezen op de site: verantwoordeveehouderij.nl, zoekwoord 'ruwvoerplatform'.

Goed plan vereenvoudigt het weiden van grote koppels

Koe heeft 70 m² weide per dag nodig

De consument wil koeien in de wei, maar weiden van grote koppels vinden veehouders lastig omdat de grasgroei varieert en hiermee ook de voederwaarde en het eiwitgehalte. Door een goed plan te maken, een juist grasmengsel te kiezen én te meten wat koeien vreten, slaagt ook het weiden van grote koppels.

Voor het weiden van grote koppels is het belangrijk dat de weidegang planbaar is. Het streven van een melkveehouder moet daarom zijn om altijd dezelfde kwaliteit gras in de weide te hebben staan. Voor inscharen bij 1.700 kg droge stof en 17 procent eiwit per hectare is 46 kg stikstof nodig. Om het eiwit in deze weide goed te benutten, is het bijvoeren van 5 kg droge stof aan mais aan te bevelen en natuurlijk krachtvoer om de gewenste melkproductie per koe te halen. Geen snijmais voeren is ook mogelijk maar dan moet er meer zetmeelrijk krachtvoer gevoerd worden.

Perceelgrootte

In de ideale wei staat per vierkante meter 170 gram droge stof. Bij een opname van 10 kg droge stof per dag uit gras (de rest komt uit mais en krachtvoer) moet de koe 58 vierkante meter gras vreten. Uitgaande

van 20 procent beweidingsverlies, moet een melkveehouder dus 70 vierkante meter per koe aanbieden. Met stripgrazen is het goed in te schatten hoeveel vierkante meter koeien dagelijks er bij krijgen. Bij het omweiden van 150 melkkoeien om de twee dagen, moet een perceel - bij de norm van 70 vierkante meter per koe - 2,1 hectare groot zijn.

De meeste grassen groeien in het voorjaar veel sneller dan in de zomer en het najaar. Dat is genetisch bepaald. Barenbrug heeft echter een Engels raai gras ontwikkeld dat wél een evenwichtige groei heeft gedurende het seizoen. Dit ras, Barforma, start relatief traag, maar heeft een tweede en derde snede van 120 procent opbrengst. Het is een ras met een veel constanter groei dan andere rassen, waardoor de planning voor beweiding een stuk eenvoudiger wordt. Zeker bij

grote koppels koeien in de wei is de planbaarheid van de beweiding cruciaal. Barforma zit in de twee beweidingsmengsels van Barenbrug: GreenSpirit•Intensieve beweiding en GreenSpirit•Smakelijke weide. GreenSpirit•Intensieve beweiding bevat maar liefst 70 procent van dit ras, en GreenSpirit•Smakelijke weide 30 procent. Barforma geeft een zeer dichte zode en heeft uitermate sterke wortels waardoor het goed tegen droogte en intensieve betreding kan. "Met GreenSpirit•Intensieve beweiding is het mogelijk om elke 22 dagen terug komen op hetzelfde perceel met nagenoeg dezelfde grashoogte", zegt productmanager Edward Ensing van Barenbrug.

Aantal percelen

GreenSpirit•Smakelijke weide groeit wat sneller bij de eerste snede en is door het

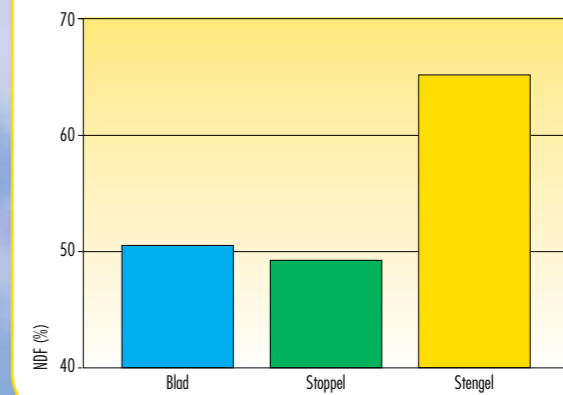
hoge aandeel Barforma ook redelijk makkelijk planbaar. In de tweede en derde snede is GreenSpirit•Smakelijke weide iets trager. GreenSpirit•Intensieve beweiding is dus het meest ideale mengsel bij het weiden van grote koppels koeien. Bij een koppel van 150 koeien en een rotatie van twee keer beweiden, eenmaal maaien, komt de optimale perceelsomvang uit op minimaal zeventien percelen van 2,1 hectare. In elf van deze percelen groeit gras voor beweiding, zes worden er gemaaid. Natuurlijk is hiermee nog niet voldoende ruwvoer aanwezig voor de winter. Aankopen van mais blijft nodig.

Een hulpmiddel bij beweiding zijn de drie grafieken op deze pagina. Hierin staan de gehalten eiwit, celwanden en suiker in de verschillende onderdelen van de plant. De conclusie van deze grafieken is dat een weide niet te groot mag zijn. In een groot perceel 'toppen' de koeien de wei bij inscharen: ze vreten alleen het blad. Koeien krijgen dan te veel eiwit binnen en te weinig suiker en celwanden. De mest van de koeien zal dun zijn en het ureumgehalte in de melk stijgt naar 40. Bij een kleiner perceel vreten koeien de gehele grasplant in één keer op. Systemen zoals stripgrazen en na twee dagen omweiden verdienen de voorkeur. Percelen naweiden met droge koeien is ook niet aan te bevelen. Koeien die op een weidestoppel lopen, krijgen te weinig eiwit en celwanden binnen.

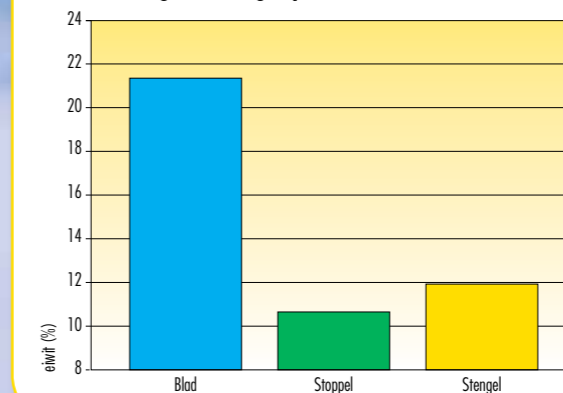
Vernieuwen of doorzaaien

Profiteren van de voordelen van GreenSpirit•Smakelijke weide en GreenSpirit•Intensieve beweiding kan het eenvoudigst door een weide opnieuw in te zaaien. Maar ook het doorzaaien van een bestaande weide is een mogelijkheid. Het aandeel Barforma neemt snel toe waardoor het gras evenwichtiger gaat groeien.

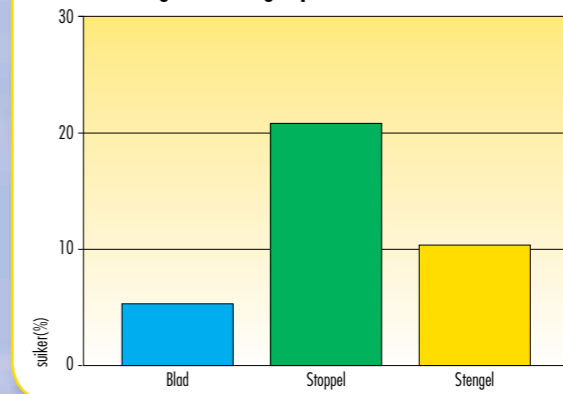
Percentage NDF/ celwanden in grasplant

Percentage eiwit in grasplant

Percentage suiker in grasplant

Herstel uw weide zo vroeg mogelijk

Doorzaaien, ook als het nog (ijs)koud is

Een holle graszode na de winter of (zoals dit jaar in Friesland) hevige muizenschade door een vroeg voorjaar en zachte herfst: de seizoenen laten elk jaar hun sporen na op de Nederlandse weilanden. Grasland snel herstellen middels doorzaaien is zeer effectief om de kwaliteit te verbeteren. Met de mengsels van Barenbrug is doorzaaien al mogelijk vanaf 6 graden Celsius.

De muizenschade in Noord-Nederland bedraagt volgens een schatting van LTO Nederland in Noord-Nederland 30.000 hectare. Daarnaast hebben weides in heel Nederland te maken met schade door het winterweer. Zo vroeg mogelijk weides herstellen voorkomt dat onkruid gaat groeien op kale plekken en melkveehouders een goede eerste snede missen. Vanaf half

februari - als de vorst uit de grond is - is doorzaaien van weides mogelijk, mits melkveehouders een graszaadmengsel kiezen dat geschikt is voor doorzaai bij lage temperaturen.

Lage temperaturen

De grassen van GreenSpirit•Doorzaai kenmerken zich door een snelle opkomst bij extreem lage temperaturen. Het ras BarFlip kiemt zelfs al bij 6 graden Celsius. Geen enkel ander ras kiemt bij zo'n lage temperatuur. GreenSpirit•Doorzaai is daarom bij uitstek het ideale mengsel om zeer vroeg in het voorjaar aangetaste weides snel te herstellen.

Weides doorzaaien loont. Zeker bij weides die in kwaliteit hard achteruit zijn gegaan maar ook bij weides die er op het oog nog goed uitzien. Een weide van tien jaar oud levert vijf procent minder opbrengst. Dit is een verlies van 700 kg per hectare per jaar. Met de huidige voerprijzen levert een herstellende weide jaarlijks 210 euro per hectare extra op. Daarnaast verbeteren de nieuwe grassen de smakelijkheid, voederwaarde en standvastigheid van de weide.

Dromara, het beste tetraploïde Engels raaigras van de Rassenlijst, is een van de belangrijkste componenten van GreenSpirit•Doorzaai. Hiermee krijgen veehouders, naast en snel herstel van de zode, ook de garantie voor een zeer smakelijke weide die jaarlijks meer droge stof per hectare levert. Op de website van Barenbrug staat de complete Aanbevelende Rassenlijst. Ga hiervoor naar www.barenbrug.nl/veehouderij. Om maximaal te profiteren van de voordelen van doorzaaien is voorafgaand wieden aan te bevelen. Een wiedege verwijdert minder diep wortelende onkruidgrassen, zoals ruwbeemd en straatgras. Met een juiste aanpak is doorzaaien zodoende de meest efficiënte en snelle methode om de kwaliteit van een weide te herstellen.

Weide beoordelen met gratis graslandapp

Grasland in goede conditie houden, levert veel voordelen op. Naast een hoge opbrengst krijgt een melkveehouder ook de beste kwaliteit ruwvoer. De kwaliteit van een weide bewaken is echter niet simpel. Daarom heeft Barenbrug de graslandapp ontwikkeld: een handig gratis hulpmiddel voor diegene die meer en beter ruwvoer van het land willen. In een paar eenvoudige stappen leert u hoe u uw weide kunt beoordelen. Aan de hand van duidelijke beschrijvingen en foto's ziet u uit welke grassen in uw weide staan. U kunt met deze kennis zonder twijfel besluiten of uw grasland nog in goede conditie is of dat vernieuwing noodzakelijk is.

Naast het eenvoudig beoordelen van het grassenbestand, staat de app boordevol graslandmanagement tips. Zo leest u hoe u onkruiden in weides kunt voorkomen, hoe u meer eiwit in uw gras kunt krijgen, hoe u het beste uw drijfmest kunt benutten en hoe u de opbrengst kunt verhogen. Kortom, voor alle veehouders is het de moeite waard om de graslandapp te gebruiken. U kunt de graslandapp gratis en veilig downloaden in de Appstore of in de Playstore. Beschikt u niet over een smartphone? Geen ramp, u kunt uw graslandapp ook bekijken vanaf uw laptop of pc.

Graslandapp via Playstore of Appstore

Heeft u een smartphone of tablet met het Android besturingssysteem, ga dan naar de Playstore. Hier klikt u op het vergrootglas en typt in het zoekveld het woord 'graslandapp'. U krijgt nu de graslandapp in beeld. Door er op te klikken wordt de graslandapp geïnstalleerd op uw telefoon. U kunt vanaf nu direct met de snelkoppeling de graslandapp raadplegen. Heeft u een Apple apparaat dan kunt u ook in het zoekveld zoeken op graslandapp. Door hierop te klikken wordt de graslandapp geïnstalleerd.

U kunt de graslandapp ook raadplegen vanaf uw pc of uw lap-top via de website www.graslandapp.nl.

Helpt van Topkuilfinalisten gebruikt Bonsilage Plus

Leren van de beste graskuilmakers

Ruim vijfhonderd veehouders streden eind 2014 mee om de titel beste graskuilmaker van Nederland. Edward Ensing, productmanager van Barenbrug zat in de jury. Wat kunnen we leren van de finalisten zodat de kwaliteit van de graskuilen verder omhoog gaat?

De deelnemers aan Topkuil hadden één overeenkomst: het was improviseren in 2013 om het voer op het juiste moment én droog binnen te krijgen. Het Inkuiljournaal, Buienradar.nl en Weeronline.nl werden intensief geraadpleegd om het beste moment van maaien te kiezen. Maar liefst 50 procent van de finalisten bleek Bonsilage Plus te hebben gebruikt om inkuilverliezen te minimaliseren en broei te verkleinen.

De meeste veehouders hanteerden een erg korte veldperiode. Veel kuilen zijn met regeninzin gemaakt op zaterdagavond

Nieuwe inzichten bewaren graskuil

Door de wens om droger in te kuilen met een hoge verteerbaarheid van mais en gras, worden de kuilen steeds schimmelgevoeliger. Om schimmel te voorkomen gebruikt 50 procent van de Topkuilfinalisten Bonsilage Plus in de graskuil. Belangrijk is in dit kader ook dat droge kuilen met meer dan 45 procent droge stof minimaal negen weken dicht blijven en stevig worden aangereden. Een natte kuil hoeft maar drie weken dicht te blijven.

26 april. Deze kuilen waren nat maar hadden precies de juiste kwaliteit op het veld. Veehouders die gewacht hebben op goed weer, realiseerden een te laag eiwitgehalte en hebben dit moeten corrigeren met krachtvoer. Winnaars hebben een plan, verliezers een excuus...

Hulp van Inkuiljournaal

Het Inkuiljournaal van Barenbrug bewees ook in dit jaar zijn functie. Twee weken vóór de oogst werd er al melding gemaakt van een erg vroeg maaimoment. De grasgroei kwam in maart goed op gang en uit de waarnemingen van het Inkuiljournaal bleek dat op 23 april de eerste snede klaar was: het gras zat al in het vierde bladstadium. Nog nooit eerder in de afgelopen jaren was het gras zo vroeg rijp voor de eerste oogst.

Opvallend en zeer interessant is dat onder de winnaars twee strategieën te ontdekken waren. Veehouders die alles in een keer maaiden wilden een snede van 4500 kg droge stof per hectare oogsten. Zij hadden hiervoor ruim 130 kg N gegeven. Door ervaring wisten zij dat alleen dan de kuil voldoende structuur en eiwit kan bevatten. Opvallend was dat deze boeren op klei en zand allemaal met klavers werken om later in het seizoen genoeg eiwit in het gras te krijgen en de bodemvoorraad van stikstof op peil te houden.

De echte beweiders kozen voor een andere strategie. Zij maaien om groeitrappen te krijgen en willen de koeien snel in de weide hebben. Hun eerste snede werd aan de vroege kant gemaaid met veel eiwit en weinig structuur en de laatste snede werd laat gemaaid waardoor er veel structuur en weinig eiwit in zat. Gemiddeld kwamen deze kuilen goed uit. Wel blijft perfect mengen zeer belangrijk.

Speciale maaiweiden

Om het juiste mengsel te kiezen voor het weiland is de Aanbevelende rassenlijst een goed hulpmiddel. Hierop staan de rassen genoteerd met al hun kwaliteiten. Door te kiezen voor late rassen vermindert de kans op doorschieten. Vooral de tetraploiden scoren goed op dit onderdeel

en leveren zeer goed verteerbaar gras. GreenSpirit•Maaien - met daarin de laat tetraploide Engelse raagrassen Dromara en Meltador - is niet voor niets het meest verkochte mengsel. Op roestresistentie scoort GreenSpirit•Maaien een 9 en de standvastigheid en winterhardheid zijn uitstekend waardoor de grasmat mooi dicht blijft en onkruid geen kans krijgt.

Veehouders willen steeds vaker extra structuur in hun voer. Meer kauwen geeft immers een betere rantsoenbenutting en gezondere koeien. Gras met structuur en voederwaarde ineen noemen we Nutrifibre. GreenSpirit•Structuur is zo'n mengsel dat zeer productief is en waarmee veehouders groffer materiaal inkuilen. "Om koeien het maximale uit ruwvoer te laten halen moeten ze vaker op het voer kunnen kauwen", stelt Topkuil-winnaar Harm Albring uit Drouwenermond (Dr).

Wat is een topkuil?

Een topkuil heeft een voederwaarde van 950 VEM, een eiwitgehalte van 18 procent en een celwandgetal (NDF) van 480. De droge stof ligt in de buurt van de 40 procent en door het juiste zuurpatroon is de kuil ongevoelig voor broei. Met deze kuil kan een koe - in combinatie met mais - het meest en goedkoopst melk produceren.

Bloeidatum dicht bij elkaar

De bloeidatum van een maaimengsel moet zo dicht mogelijk bij elkaar liggen. Dat is de reden waarom steeds minder mensen kiezen voor BG-mengsels. In deze mengsels ligt de bloeidatum tien dagen uit elkaar. Bij GreenSpirit•Maaien ligt de bloeidatum binnen twee dagen. Door onder aan de plant te voelen of de bloeiwijze er aan komt, en deze bloeiwijze weg te maaien, is in de volgende snede geen stengel te zien. Als de bloeiwijze op 8 centimeter boven de grond zit, is de maximale kwaliteit en massa bereikt.

Europese veehouders vertellen over **NutriFibre**

GreenSpirit•Structuur, het graszaadmengsel op basis van zachtbladig rietzwenkgras, is bij velen geliefd om zijn hoge opbrengst in combinatie met structuur (NutriFibre). Toch zijn er voor veehouders meer redenen te kiezen voor GreenSpirit•Structuur. De verwachting is dat in 2018 30 procent van het grasareaal in Europa is ingezaaid met rietzwenkgras. Veehouders uit Europa vertellen hun verhaal.

'De opbrengst is verbazingwekkend hoog' Guido Grotjohann Holtheide uit Grafeld, Duitsland

130 melkveekoeien, 100 ha grasland, productie 10.000 liter per koe

Melkveehouder Guido Grotjohann Holtheide test op zijn percelen met een zwakke ondergrond (veen) een aantal graszaadmengsels waaronder Greenstar•Struktur met NutriFibre. Alle mengsels vestigden zich goed, maar bij Greenstar•Struktur met NutriFibre was de opbrengst 10 tot 15 procent hoger dan bij de andere graszaadmengsels. Bovendien leverde het gewas 10.000 megajoule en 500 kilo ruw eiwit meer per hectare. Om te achterhalen waar de hoge opbrengst vandaan komt, heeft hij gecontroleerd hoe diep de wortels van het rietzwenkgras komen. "Tot onze verbazing reikten de wortels van het gewas tot 1 meter diepte, tot aan het grondwater. Dit verklaart waarom het gewas in droge periodes groen blijft. Zeker op ons bedrijf is dat zeer welkom, omdat het in de zomer onvoldoende regent voor de droge gronden."

Met Greenstar•Struktur moet je wel wat geduld hebben, ervaart Grotjohann Holtheide „Het gewas schiet niet de grond

uit zoals andere graszaadmengsels. Je moet het mengsel ook niet te laat zaaien. Wij hebben in augustus gezaaid en toen ging het goed." Om NutriFibre in het begin te stimuleren, heeft hij het perceel goed bemest. "Daarna kun je bemesten op basis

van de verwachte opbrengst." Veel melkveehouders zoeken naar een geschikte combinatie van structuur, energie en ruw eiwit. "Een graszaadmengsel met NutriFibre is dan de beste keuze."

'Dit is de beste ervaring die ik heb'

Christian Nielsen uit Ribe, Denemarken

220 koeien, 130 ha grasland. Productie: 10.500 liter per koe

Het bedrijf van Christian Nielsen staat op kleigrond dat bijna ieder jaar overstroomt door het water van de rivier. "Vijf jaar geleden zijn wij begonnen met de teelt van GreenSpirit•Structuur met NutriFibre. Wij waren niet tevreden over de gewone grasmengsels omdat deze niet langer meegingen dan drie jaar door het overstromen van de rivier."

GreenSpirit•Structuur met NutriFibre is slijtvast en geeft een maximale opbrengst gedurende het hele seizoen. Inmiddels is 90 procent van het grasareaal van Nielsen ingezaaid met GreenSpirit•Structuur met NutriFibre. 10 procent bestaat uit natuurlijke grasoppervlakten die hij niet ploegt. Ook de melkproductie op het

bedrijf ontwikkelt zich goed. "Op dit moment zitten we op 10.500 kilo per koe en het doel is 11.500 per koe over twee jaar. De hoge melkgift is te danken aan NutriFibre. Door NutriFibre blijven de koeien gezond zodat ze optimaal kunnen presteren. In vergelijking tot veehouders die andere mengsels voeren, is de behandelingsfrequentie van de veerarts aanzienlijk lager. Bovendien vreten de koeien NutriFibre kuilvoer zeer graag."

Het essentiële verschil tussen NutriFibre en Engels raaigras is de neiging tot doorschieten en stengelgroei. Dit is veel groter bij Engels raaigras dan bij NutriFibre. Het graszaadmengsel met NutriFibre levert veel meer bladmassa en minder stengels vergeleken met andere mengsels. "Dit bladrijk materiaal gaat er bij koeien makkelijk in. Van alle graszaadmengsels is GreenSpirit•Structuur met NutriFibre de beste ervaring die ik heb."

'Gezonde koeien, daar draait het om' Wim de Bruijn uit Wernhout (NBr)

88 koeien, 28 ha grasland, Productie: 9300 kg melk per koe

Wim de Bruijn voert zijn koeien al jarenlang NutriFibre. De koeien zijn actief en gezond en dat is volgens de melkveehouder te danken aan de grasvariatie in zijn kuilvoer. De Brabantse veehouder heeft 20 procent van zijn grasareaal ingezaaid met NutriFibre. Alle percelen worden in één dag gemaaid. Om de veldperiode zo kort mogelijk te houden, besteedt de Bruijn het maaien voor een deel uit.

Het gras wordt in één keer ingekuuld. Dit leidt tot een gezonde combinatie kuilen van Engels raaigras met NutriFibre. "De combinatie zorgt voor een plusje, denk ik." In 2014 oogstte de veehouder gemiddeld 14,5 ton droge stof per hectare. De groeiomstandigheden waren wel optimaal, "en dan kun je zo'n opbrengst halen, maar dat gaat niet vanzelf", aldus de Bruijn. Vorig jaar heeft hij samen met onderzoekers

van het Louis Bolk Instituut naar de wortels van NutriFibre gekeken. Deze reikten tot aan het grondwater, maar liefst 80 centimeter diep. „Dat verklaart waarom het perceel na een droge periode eerder aan de gang is dan de percelen met Engels raaigras. Na een natte periode is het water eerder weg, het wortelstelsel zorgt voor een goede afvoer, waardoor de akkers weer eerder te berijden zijn."

Vorig jaar heeft de Bruijn één snede puur NutriFibre als hooi geoogst. De uitslagen van BLGG waren verbluffend. De partij had hooi had 891 VEM, bijna 100 VEM hoger dan gemiddeld, en een ruw eiwitgehalte van 18,3 procent. „Het gras heeft maar één dag gelegen. Het was 's ochtends gemaaid en de volgende dag 's avonds zat het in de kuil met 84 procent droge stof", zegt de tevreden veehouder.

Luzerne als 3e gewas voor vergroening

YELLOW JACKET
ENHANCED SEED COATING

Luzerne is een vlinderbloemige die samen met rhizobiumbacteriën stikstof uit de lucht kan aanvoeren. Dit is goed voor de stikstofbalans van de KringloopWijzer. Voor een zorgeloze start adviseert Barenbrug de luzerne coating Yellow Jacket te gebruiken. Hierin zitten naast deze bacteriën ook sporenelementen en voedingsstoffen voor de rhizobiumbacteriën. De vestiging en wortelontwikkeling zijn dan optimaal.

Voldoen aan de vergroeningseisen kan ook met de teelt van een zeer bruikbaar ruwvoergewas zoals luzerne. Dit vlinderbloemige eiwitgewas is voor een deel van de veehouders een uitermate interessante optie.

Akkerbouwers of grote veehouders die een derde gewas moeten telen om aan de vergroeningseisen te voldoen, zullen al snel geïnteresseerd raken in luzerne, dat als eiwitgewas is opgenomen in de eisen. Met 80 procent grasland, 13 procent snijmaïs en 7 procent luzerne is het dan mogelijk om 120 euro per hectare vergroeningsteun binnen te halen voor alle beschikbare hectares.

Luzerne bevat net als rietzwenk veel structuur en eiwit en verbetert de grondkwaliteit. Doordat het gewas zwaar weegt in de vergroening, hoeven veehouders maar weinig hectares van dit gewas te telen zodat er veel ruimte over blijft voor het eerste en tweede gewas. Helaas mag er het eerste jaar geen stikstof bemest worden. Toch blijft het advies om 35 kuub drijfmest per jaar, verspreid over twee giften, te geven om zo het gewas voldoende mineralen en

sporenelementen te geven. Afhankelijk van het bodemonderzoek moet dan nog kalium en fosfaat bijgegeven worden. De luzerneplant laat een prachtige bodem achter waarvan de nateelt kan profiteren. Wel is het een plant die voorzichtig behandeld moet worden en niet van veel bewerkingen of zware machines houdt.

Franse rassenlijst

In Nederland en België wordt het Vlaamse type luzerne gekozen. Dit type neemt voldoende winterrust en start toch snel op. Luzernerassen moeten beoordeeld worden op de standvastigheid, aaltjesresistentie en resistentie tegen verwelkingziekte. Dit zijn kenmerken die in hoge mate het slagen van een teelt bepalen. De rassenlijst uit Noord-Frankrijk is de enige die onafhankelijk onderzoek doet voor de Noordzeeregio. Artimis, Alexis en Alpha zijn de modernste rassen op de lijst die zorgen voor de

meest zorgeloze teelt, gecombineerd met een hoge opbrengst. Deze rassenlijst is te vinden op www.barenbrug.nl.

Vergroening op website Barenbrug

De maatregelen waarmee akkerbouwers en veehouders hun 5 procent ecologisch aandachtsgebied (EFA) kunnen invullen, worden steeds beter zichtbaar. Op de website van Barenbrug staat een actueel en overzichtelijk dossier over de vergroening. Kies daarbij op de homepage voor het kopje Akkerbouw of gebruik de directe url: <http://www.barenbrug.nl/akkerbouw/vergroening>. Hoewel de definitieve regels waarschijnlijk pas in de loop van het jaar bekend zullen worden, is het wel verstandig hier nu al op in te spelen of in ieder geval onze site te raadplegen zodat u nog beter uw keuzes kunt maken. Op basis van de voorstellen op dit moment geeft Barenbrug haar visie op de kansen die de vergroening biedt. Meer informatie over vergroening is ook te vinden op: www.toekomstglb.nl

Wortels

Waar liggen je 'roots'? In veel culturen is dat een van de eerste vragen die men stelt om je te leren kennen. Je roots zeggen iets over je afkomst, over de karaktereigenschappen die je van je ouders hebt meegekregen. Ze zijn genetisch bepaald en liggen generaties lang verankerd in families. Om je wortels te leren kennen, moet je graven. Het is erg interessant om te graven in de wortels van je bestaan en zo jezelf beter te leren kennen.

Maar het is ook interessant om de wortels van planten te bestuderen. Zeker als je productmanager van Barenbrug bent en je antwoorden moet geven op de mest- en milieudilemma's waarmee veehouders te maken hebben. Ik ben erg geïnteresseerd geraakt in de wortels van gras en maïs. We moeten zuinig zijn op de mineralen die we aanwenden op het land. Als ze in de grond zijn beland moeten ze daarna zo veel mogelijk in het gewas en in het ruwvoer op stal terug te vinden zijn. De soort plant die je teelt en het ras, bepalen in hoge mate of dat lukt. Heeft u de juiste genetica op het land staan die hier voor zorgt? Of gaat bij u het onkruid er met de buit vandoor. Schept u het goede klimaat in de bodem zodat de wortels de mineralen vanuit de diepte kunnen oppikken? Of reiken de wortels niet dieper dan 10 centimeter en worden de overgebleven mineralen met het grondwater afgevoerd?

Wortels. Dat is waar het om draait in de toekomstige ruwvoerwinning waarbij de KringloopWijzer een hoofdrol vertolkt. Om een plant maximaal de kans te geven mineralen te benutten, moet de bodem in optimale conditie zijn. Voor uw grond zijn dat: een niet verdichte bodem, met een goede pH en organischestofgehalte en het uitrijden van drijfmest waarvan de samenstelling onderzocht is. Met goed ontwikkelde wortels krijgt u dan veel en goed ruwvoer van eigen land, waarmee u de kostprijs van uw melk kunt verlagen.

Edward Ensing
Uw ruwvoerspecialist

Nummer 1 op de Rassenlijst

GREEN SPIRIT

 BARENBRUG

Groot in Gras

Graslandapp, advies voor melkveehouders

De Graslandapp is een handig hulpmiddel dat helpt de kwaliteit van weides te beoordelen. Tevens geeft de app tips voor goed graslandmanagement. U kunt de graslandapp veilig en gratis downloaden in de Appstore en de Playstore of bekijken op www.graslandapp.nl.

www.graslandapp.nl

Available on the
App Store

Get it on
Google play

